

A magyar pokol

avagy hat tétel a Magyarok Világszövetségéről

I.

A május végén megtartott tisztújító küldöttgyűléstől sokan azt remélték, hogy végre sor kerül a világszövetség teljes átalakítására. Hogy a Magyarországon bejegyzett több ezer civil szervezet egyikéből sikerül egy történelmi szerepet betöltő, a 15 millió magyart jogszerűen képviselő, a nemzet egészét lendületbe hozó szervezetet létrehozni. Olyan szervezetet, amely a világ különböző országaiban bejegyzett és tevékenykedő tanácsai és tagszervezetei révén olyan feladatokat is magára tud vállalni, amelyek meghaladják az anyaországban élő tízmilliós létszám képviseletére korlátozott magyar kormány hatáskörét és mozgásterét.

Ez az eszményi elgondolás már 1992-ben megfogalmazódott az ausztráliai küldöttek részéről, amely beépült más javaslatokba is, gyakorlatilag azonban egy lépés sem történt ezeknek az elgondolásoknak a megvalósítása érdekében. Ehelyett új elgondolások születtek, különböző tervezetek készültek, amelyek mind hasonló sorsra jutottak, mint az előzőek. A világszövetség vezetőségének a belső hatalmi viszályok és költségvetési viták miatt nem jutott ideje koncepcionális kérdésekkel foglalkozni.

A májusi tisztújító közgyűlés is anélkül múlt el, hogy a Magyarok Világszövetségének módja lett volna meghatározni önmagát, sikerült volna megteremtienie legitimitását, s elfogadtatnia egy olyan társadalmi szerepkört magának, amely hiánypótló lenne mind a nemzet, mind a magyar államvezetés számára. Ennélfogva arra vonatkozóan, hogy mire való a Magyarok Világszövetsége, ma is ott tartunk, ahol régen: mindenkinek megvan a maga elgondolása, anélkül, hogy a sokféle elgondolásból bármiféle közös jövőképpé körvonalazódna. Azt hiszem, fontos ezt tisztán látnunk ahhoz, hogy megértsük, miért nincs az MVSZ-nek a nevéhez méltó közéleti szerepe, erkölcsi súlya és politikai jelentősége.

II.

Vannak más természetű gondok is. Vajon hogyan tudna egy 200–300 millió forinttal gazdálkodó szervezet vállalkozni a fentebb megálmodott nemzetmentő szerepre? Ez a pénz legfeljebb a hivatal működtetésére elég, egy 52 országot behálózó szövetség érdembeli funkciói azonban aligha teszik lehetővé. Az összehasonlítás kedvéért említsük talán meg, hogy a határon túli magyarokat segítő három közalapítvány – az Illyés, az Új Kézfogás és az Apáczai – a millennium évében 800–800 millió forintnyi költségvetési támogatással rendelkezett. Az illetékesek szerint a közalapítványok ezzel a kerettel igen figyelemreméltó eredményt értek el. Ez bizonyára úgy is van, más kérdés, hogy ennek az eredménynek sem a nemzeti identitás erősítése, sem az érdekérvényesítés hatékonyságának növelése, sem pedig a nemzeti integráció gondolatának a megvalósítása vonatkozásában egyelőre semmiféle kézzelfogható jelét sem észlelünk. Csepp a tengerben, mondhatnánk. Mit lehet akkor ennek az összegnek az egytized részétől remélni? Aki ennnyire taksálja a nemzeti eszme megjelenítésének és az összmagyarság képviseletének az ügyét, az valami másban fáradozik. Persze ezt a pénzt is fel lehetett volna okosabb dolgokra használni, ha történetesen nem költségvetési vitákra, a kevésbé valószínűsített, hogy el a világszövetség nyolc esztendeje, ami a sajátban folyamatosan, mint világraszóló botrány csapódott le.

III.

Ebben az ellenérdekltségben rejlik a Magyarok Világszövetségének a drámája. Ezért nem képes talpra állni, magára találni. Ez a magyarázata a viszálynak, a sikertelenségnek, a pótszelekvéseknek. A legvilágosabb emberfők, a nemzet legőszintébb és legelkötelezettebb hívei is egy idő után meghasonlottakká válnak, ha folyton falba ütköznek.

IV.

Sok éve húzódó, halmozódó elégedetlenséggel és csalódottsággal került sor a májusi tisztújító közgyűlésre. Sajnos az elégedetlenség okát senki sem abban a politikai-hatalmi konstellációban kereste, amelyben a világszövetség megújulására és komoly szerepvállalására (egyelőre) nincs elegendő mozgáster – hanem, ahogyan ez már lenni szokott, egymással kaptak hajba a különböző táborokra szakadt emberek.

Az MVSZ elnöke és elnökhelyettese közötti hatásköri viták s a mögöttük felsorakozó érdekcsoportok acsarkodása, vádaskodása, rögeszméig mélyülő elfogultsága előrevetítette a világszövetség szétesésének a veszélyét. De vajon nem ugyanígy foszlott, szakadozott szét a nemzet megújulását célzó minden szervezeti törekvés? Nem ugyanazok a feszültségek munkálnak mindenütt, ahol megjelenik a szabadságvágy igénye és a magyar integrációs törekvés? Nem azért marcangolják szét egymást a magyarok, mert e téren, a rendszerváltást követően tíz évvel, még mindig helybenjárásra kényszerülnek? Nem azért, mert a nagyhatalmak Európa összeférlése utáni időkre napolták el a kisebbségi kérdés rendezését? Nem azért, mert Trianont Magyarországnak csatlakozásának a kockázatát nélkül máig nem lehet szóba hozni?

Vannak persze pozitív fejlemények is. Magyarország, ha kinkservesen is, de a társadalmi felszabadulás útjára lépett, ami a határon túli magyar nemzetrészekről nem mondható el. Ők már ebben a körben, a demokrácia első lépésénél leszakadtak. A nemzet egészét illetően a helyzet egyaránt nyomorúságos határokon innen és túl; ebben a vonatkozásban nemhogy a cselekvés szintjéig, de az őszinte és nyílt beszédig sem jutottunk el. Még Magyarországon sem, az elcsatolt nemzetrészek helyzetéről pedig jobb nem beszélnünk.

Mindezt azért szükséges itt nyomatékosan leszögezünk, hogy azok, akik a nemzeti ellenállás lelkiiségét, s annak eleven megtestesülését kérik számon a világszövetségen, először vessenek számot ezzel a helyzettel.

V.

A világszövetségen belül egymásnak feszülő táborok a kedvezőtlen világpolitikai konstellációnál könnyebb és elérhetőbb ellenfelet kerestek maguknak. Az egyik és a másik oldalon állók is azt hitték, ha sikerül háttérbe szorítaniuk a másik tábor, attól egy csapásra megváltozik minden. Az állóvíz, amelyben eddig tocsogtunk, hirtelen gyorsfolyású folyamommá változik, amely széles medret váj a nemzet érdekében való cselekvéshez.

A közgyűlés közeledtével elsősorban az elnökválasztás került a figyelem központjába. Ki-kéi saját elképzelése szerint azt remélte, hogy az új elnök személye nemcsak más arculatot kölcsönöz a Magyarok Világszövetségnek, de valami csoda folytán attól mi magunk is kicsérélődünk. Akik Borost támogatták, nagyobb kormánytámogatásra számítottak, akik viszont Patrubby mellett voksoltak, egy dinamikusabb, küzdőképesebb világszövetséget képzeltek el maguknak.

III.

Aztán gond van a szervezet személyi összetételével is. Sokan azt tartják, hogy a világszövetséget a nagyhangú közepszerűség és a sunyi bürokrácia uralja, akik akarnokságukkal elidegenítették nemcsak a magyarság szellemi elitjének a jelentős részét, hanem mindazokat, akik nemzeti politikáról álmodtak, s nem kívántak meddő vitákkal: személyi és pénzügyi kérdésekkel foglalkozni.

Mások a demokrácia bajnokait, a törtető karrieristákat kárhóztatják, akik az alapszabály értelmezését, az ügyrendi kérdéseket, a szavazatok számlálását összetévesztik a természetes gondolkodással és a nemzet önmegvalósító akarátával. És csakugyan, nyolc éven át rágódva a jogszerűség különböző árnyalatain, fel sem tűnt, hogy mind kevesebb szó esett az elszakított nemzetrészek helyzetéről, feledésbe kerültek az autonómiaátörökések, nincs program, sarokba került a nemzeti színű lobogó, hadd ne soroljam tovább a visszavonulás szomorú emlékü állomásait.

Kétségtelen, hogy a testületi ülésekkel, közgyűlésekkel, konferenciázgatásokkal, a fontoskodó politikusok majmolásával a szervezet elszalasztotta azt az esélyt, hogy a nemzeti akarat és önmegvalósítás intézményévé váljon. De nem hiszem, hogy mindez pusztán személyi kérdéseken múltott volna: az okos, derék, lelkiileg elkötelezett magyarok hiányán. Másokkal együtt jómagam is úgy gondolom, hogy maga a szervezeti struktúra az, ami rossz, s ami az érdemleges cselekvés legfőbb akadályai.

Ezért is fogalmazódott meg az igény, hogy a magyar Országgyűlés hozzon törvényt a Magyarok Világszövetségéről, s a Magyar Tudományos Akadémia mintájára állítsa azt a nemzet szolgálatába. Az a tény, hogy a magyarság háromnegyed évszázada szétszórtságban él, hogy a szétéptett nemzetrészek hivatalosan nem fogalmazhatják és jeleníthetik meg érdekeiket, régen szükségessé tette volna ennek a lépésnek a megtételét. Annál inkább, mivel időközben napnál világosabbá vált, hogy a szép elképzelés, mely szerint az egypártrendszer idején létrehozott világszövetség a demokratikus körülmények között át fog majd alakulni, dugába dől.

Csak találgathatjuk, hogy a világszövetség intézményes újjászervezésére miért nem került sor. Talán azoknak van igazuk, akik szerint a meglévő intézmények nem akartak meg egy „magyar ügygel” foglalkozó fórumot a hátukra. Minek a Magyarok Világszövetsége, ha ott a parlament, ott a kormány, a Határon Túli Magyarok Hivatala, ha ott vannak a kisebbségi magyar pártok, s újabban ott van a Magyar Állandó Értekezlet. Csakhogy a kormányok jönnek-mennek, s mindegyik másként viszonyul a kisebbségekhez és a nemzet ügyéhez. A kormányváltásokkal párhuzamosan pedig változik a kisebbségek érdekvédelmi politikája és a HTMH munkája is. Elvileg tehát szükség lenne egy intézményre, amely a mindenkori kormánytól és a határon túli magyarság politikai helyzetétől függetlenül foglalkozhatna a nemzet ügyével, gyakorlatilag azonban a nemzet eme magasabbrendű egységének a megteremtésére nincs igény, mi több, úgy tűnik, mintha a magyar politikai színtér szereplői – határon kívül és belül – ellenérdekeltek lennének ebben.

Mint ismeretes, a negyedik forduló után (addig Boros vezetett) Patrubány hét szavazat különbséggel a világszövetség új elnöke lett. Ezt a fordulatot az újonnan megválasztott elnökség fele nem tudta elfogadni, törvényességi és erkölcsi aggályokra hivatkozva felfüggesztették az elnökség munkájában való tevékenységüket. Bár törvénytelenésekre hivatkoznak, a Patrubánnyal szembeforduló 12 elnökségi tagnak valójában az elnök személyével van baja, a vele való együttműködést nem tudják elképzelni. Azt mondják, hogy míg ők a világszövetség megújulásában gondolkodnak, az újonnan megválasztott elnök a hatalom megszállottja.

A Patrubány-féle vezetés azzal vág vissza, hogy hiszen a demokratikus játékszabályokat betartva szerzett mandátumot, nincs semmiféle jogalapja a bojkottnak, s az ilyen olyan feltételek támasztásának. A háborgás a síófoki rendkívüli küldöttgyűlést követően sem csitult. Ellenkezőleg, a heves vitákkal kísért tanácskozást követően a „tizenketeknek” – a küldöttektől kapott haladék értelmében – karácsonyig kell nyilatkozniuk arról, hogy feltétel nélkül teljesítik kötelezettségeiket, ellenkező esetben döntésüket lemondásnak tekintik. A felszólítottak viszont az áldatlari állapotokra hivatkozva több pert akasztottak az új elnök nyakába, kormánybiztos kinevezését szorgalmazták az MVSZ élére, sőt, javasolják a szövetség felszámolását a magyar kormány részéről.

VI.

Itt tartunk. A történetek miatti keserűséggel a szívfünkben, anélkül, hogy a politikai, lelki és morális katalizmán túljutottunk volna. Én alapvetően nem az elnök személyében és a szervezet személyi összetételében látom a bajok igazi forrását, hanem a kedvezőtlen társadalmi-politikai konstellációkban, a nemzeti érdekképviselőre alkalmatlan, rossz szervezeti struktúrában, a magyar nemzetstratégia hiányában, legfőképpen azonban a nemzet egészére jellemző cselekvésképtelenségben és bénaságban, és úgy gondolom, hogy a bojkott nem viszi előbbre a dolgainkat.

Bár valószínű, hogy ebben a kérdésben aligha lehet igazságot tenni. Az elmúlt tíz év során mindnyájunknak volt alkalmunk megtapasztalni, hogyan próbálták még az általunk megálmodott és létrehozott pártok is egy idő után lementseni szárnyainkat, hogyan váltak a testvérháborúk színterévé s alkalmatadnák a nemzet szolgálatára. Ez tehát nem világszövetségi specialitás, hanem szervezeti életünk sajátossága. És féltő, hogy amíg a politikai, gazdasági és a társadalmi körülmények meg nem változnak, s amíg velük együtt mi magunk is meg nem változunk, bárhova nézünk, bármibe fogjunk, bárkivel szövetkezzünk, ugyanazzal a magyar pokollal találkozunk. Nemzeti létünk gondjait nem lehet a világszövetség jelenlegi vezetősége nyakába varrni, mint ahogyan az efféle viszályok sem szolgálhatnak felmentésül számunkra.

Természetesen elég nagy baj az, ha egy hajón zendülés tört ki. Ennél azonban sokkal nagyobb baj, ha nem vesszük észre, hogy – a vezérhajó kivételével – az egész kisebbségi magyar hajóraj megfeneklett a Pannon-tengeren.

Dr. HÓDI Sándor